

Inhoud

<i>Woord vooraf</i>	xxv
---------------------------	-----

HOOFDSTUK 1.

INLEIDENDE BESCHOUWINGEN	1
1.1 WAT IS ECONOMIE?.....	2
1.2 BEHOEFTE	5
1.3 PRODUCTIEFACTOREN	7
1.3.1 Arbeid	8
1.3.2 Natuurlijk milieu	11
1.3.3 Kapitaal	13
1.4 GOEDEREN	15
1.5 SOORTEN HUISHOUDINGEN	18
1.6 MODERNE RUILECONOMIE.....	19
1.6.1 De functies van het geld	19
1.6.2 De geldhoeveelheid	20
1.7 GESCHIEDENIS VAN HET GELDSTELSEL.....	23
1.8 DE FINANCIËLE SECTOR.....	29
1.8.1 Geldschepping	31
1.8.2 Overige functies.....	34
1.9 ECONOMISCHE ORDE	36
1.9.1 Karakteristieken van de economische orde	37

1.9.1.1	Allocatiemechanisme	38
1.9.1.2	Eigendom van de productiefactoren	43
1.9.1.3	Centrale drijfveer in de economie	43
1.9.2	Transitieproblematiek	44
1.10	ONTWIKKELING VAN ECONOMISCHE THEORIEËN	47
1.10.1	Voorlopers	47
1.10.1.1	Mercantilisme	48
1.10.1.2	Fysiocratie	48
1.10.2	Klassieke school	49
1.10.3	Neoklassieke scholen	49
1.10.4	Keynesiaanse school	52
1.10.5	Historisch-institutionalistische school	53
1.10.6	Marxistische school	55
1.11	DE ECONOMISCHE ONDERZOEKSMETHODE	59
1.12	SAMENVATTING	65
1.13	SLEUTELBEGRIPPEN	67
1.14	BEKNOPTTE BIBLIOGRAFIE	68

HOOFDSTUK 2.

MACRO-ECONOMISCHE RELATIES	75
--------------------------------------	----

2.1	ECONOMISCHE KRINGLOOP	76
2.2	VOORNAAMSTE MACRO-ECONOMISCHE REKENINGEN	79
2.2.1	Gezinnen	79
2.2.1.1	Ontvangsten van de gezinnen	79
2.2.1.2	Uitgaven van de gezinnen	80
2.2.2	Bedrijven	82
2.2.2.1	Ontvangsten van de bedrijven	82
2.2.2.2	Uitgaven van de bedrijven	83
2.2.3	Overheid	84
2.2.3.1	Ontvangsten van de overheid	84
2.2.3.2	Uitgaven van de overheid	85
2.2.4	Buitenland	85
2.2.4.1	Ontvangsten van het buitenland	85
2.2.4.2	Uitgaven van het buitenland	86

2.2.5	Kapitaalverrichtingen.	87
2.3	BEREKENING VAN DE ECONOMISCHE ACTIVITEIT	87
2.3.1	Productieoptiek.	88
2.3.1.1	Toegevoegde waarde van de bedrijven	89
2.3.1.2	Toegevoegde waarde van de overheid	92
2.3.1.3	Binnenlands product	92
2.3.1.4	Toegevoegde waarde van het buitenland.	93
2.3.2	Inkomensoptiek	94
2.3.3	Bestedingsoptiek.	96
2.3.3.1	Gezinsconsumptie	96
2.3.3.2	Overheidsconsumptie	96
2.3.3.3	Investerings.	97
2.3.3.4	Binnenlandse bestedingen.	97
2.3.3.5	Totale bestedingen	97
2.3.3.6	Binnenlands en nationaal product.	97
2.4	VOORNAAMSTE MACRO-ECONOMISCHE GROOTHEDEN IN BELGIË	100
2.5	BETEKENIS VAN HET NATIONAAL PRODUCT	102
2.6	SAMENVATTING.	111
2.7	SLEUTELBEGRIPPEN	113
2.8	BEKNOPTE BIBLIOGRAFIE	113
HOOFDSTUK 3.		
	GRONDSLAGEN VAN DE ECONOMISCHE ANALYSE	115
3.1	METHODOLOGISCH INDIVIDUALISME	116
3.2	HOMO ECONOMICUS-HYPOTHESE	117
3.2.1	Autonomie van de preferenties.	118
3.2.2	Rationaliteit	118
3.2.3	Eigenbelang	120
3.3	TRADE-OFFS.	120
3.4	OPTIMALISERINGSPRINCIPE.	124

3.5	VOORDELEN VAN SPECIALISATIE EN SAMENWERKING	130
3.5.1	Productiviteit	130
3.5.2	Kosten	135
3.5.2.1	Interne en externe kosten	136
3.5.2.2	Directe en indirecte kosten	137
3.5.2.3	Constante en variabele kosten	137
3.5.3	Verklarende elementen voor productiviteit en kosten	141
3.5.3.1	Wet van de toe- en afnemende marginale productiviteit	141
3.5.3.2	Schaal-, leer- en scope-effecten.	144
3.5.3.3	Benutting van de comparatieve productiviteit	148
3.6	MARKT ALS COÖRDINATIEMECHANISME	152
3.7	SPELTHEORIE.	156
3.8	SAMENVATTING.....	162
3.9	SLEUTELBEGRIPPEN.....	163
3.10	BEKNOPTTE BIBLIOGRAFIE	164

HOOFDSTUK 4.

GEZINNEN	167	
4.1	HET GEZIN ALS ECONOMISCHE INSTITUTIE.....	168
4.2	AANBOD VAN ARBEID.....	175
4.3	CONSUMPTIE- EN SPAARBESLISSINGEN.....	181
4.3.1	Invloed van het inkomen.....	184
4.3.1.1	Keynesiaanse visie	184
4.3.1.2	Neoklassieke visie.....	187
4.3.1.3	Hypothese van het relatieve inkomen	191
4.3.2	Invloed van de interest.....	192
4.3.3	Invloed van het vermogen en het algemene prijspeil	195
4.4	SAMENSTELLING VAN DE CONSUMPTIE	196
4.4.1	Vraagfunctie	196
4.4.1.1	Relatie tussen de vraag en de prijs	196
4.4.1.2	Relatie tussen de vraag en het inkomen	207
4.4.1.3	Relatie tussen de vraag en de prijs van de andere goederen.....	210

4.4.1.4	Invloed van andere economische huishoudingen	211
4.4.2	Wetten van Gossen	211
4.4.3	Indifferentiecurven en budgetlijnen	214
4.4.3.1	Consumentenbeslissing	214
4.4.3.2	Substitutie-, inkomens- en participatie-effect: gevolgen van prijsveranderingen	218
4.4.3.3	Gevolgen van een inkomenswijziging: de inkomensvraagcurve	222
4.5	VERMOGENSBESLISSINGEN	223
4.6	SAMENVATTING	227
4.7	SLEUTELBEGRIPPEN	229
4.8	BEKNOPT BIBLIOGRAFIE	230
 HOOFDSTUK 5.		
BEDRIJVEN		233
5.1	SOORTEN BEDRIJVEN	234
5.1.1	Ondernemingen	235
5.1.2	Overheidsbedrijven	239
5.1.3	Coöperaties	243
5.2	DE JAARREKENING	244
5.3	THEORIEËN OVER DE ONDERNEMING	250
5.3.1	De neoklassieke micro-economische theorie	251
5.3.2	De industrieel-economische benadering	251
5.3.3	De gedragstheorie	251
5.3.4	De managementbenadering	252
5.3.5	De agency-benadering	252
5.3.6	De transactiekostenbenadering	253
5.4	DE NEOKLASSIEKE THEORIE VAN DE ONDERNEMINGS- BESLISSINGEN	255
5.4.1	Productiebeslissing	255
5.4.2	Optimale factorcombinatie	259
5.4.2.1	Korte periode	259
5.4.2.2	Lange periode	260

5.5	INVESTERINGSBESLISSING.....	265
5.6	AANBOD	270
5.7	BEHEER VAN DE ONDERNEMING	276
5.8	CORPORATE GOVERNANCE	281
5.9	DUURZAAM ONDERNEMEN	282
5.10	MULTINATIONALE ONDERNEMINGEN.....	283
5.11	FUSIES EN OVERNAMES	287
5.12	SAMENVATTING.....	289
5.13	SLEUTELBEGRIPPEN.....	291
5.14	BEKNOPTBIBLIOGRAFIE	292

HOOFDSTUK 6.

OVERHEID	299
----------------	-----

6.1	FUNCTIES	300
6.2	BESLISSINGEN BINNEN DE OVERHEIDSSECTOR.....	301
6.2.1	Kiezers	302
6.2.2	Pressiegroepen	305
6.2.3	Politici	306
6.2.4	Ambtenaren.....	309
6.2.5	Netwerken	310
6.3	COLLECTIEVE VOORZIENINGEN	311
6.3.1	Soorten collectieve voorzieningen.....	311
6.3.2	Motieven voor collectieve voorziening	312
6.3.2.1	Efficiëntie.....	312
6.3.2.2	Distorsies in de consumentenvoorkeur.....	313
6.3.2.3	Herverdeling	314
6.4	SOCIALE KOSTEN-BATENANALYSE.....	315
6.5	OPENBARE FINANCIËN	319

6.5.1	Algemene kenmerken	319
6.5.2	Overheidsuitgaven	321
6.5.3	Overheidsontvangsten	322
6.5.4	Financieringsbehoefte	324
6.6	DE BELGISCHE OVERHEIDSFINANCIËN	327
6.7	SAMENVATTING	332
6.8	SLEUTELBEGRIPPEN	333
6.9	BEKNOPT BIBLIOGRAFIE	334
 HOOFDSTUK 7.		
	MARKTEN VAN GOEDEREN EN DIENSTEN	337
7.1	MARKTORGANISATIE	338
7.2	CONTANTE, TIJD- EN TERMIJNTRANSACTIES	340
7.3	DISTRIBUTIE	344
7.4	SOORTEN MARKTVORMEN	347
7.5	VOLKOMEN CONCURRENTIE	349
7.5.1	Kenmerken	349
7.5.2	Ondernemersgedrag	350
7.5.2.1	Globaal marktevenwicht	350
7.5.2.2	Individuele producent	354
7.5.3	Efficiëntie	355
7.6	MONOPOLIE	356
7.6.1	Kenmerken	356
7.6.2	Ondernemersgedrag	357
7.6.2.1	Korte termijn	357
7.6.2.2	Lange termijn	359
7.6.2.3	Prijdiscriminatie en prijsdifferentiatie	360
7.6.3	Efficiëntie	363
7.7	MONOPOLISTISCHE CONCURRENTIE	364
7.7.1	Kenmerken	364

7.7.2	Ondernemersgedrag	365
7.7.3	Efficiëntie	365
7.8	OLIGOPOLIE	366
7.8.1	Kenmerken	366
7.8.2	Samenwerkende oligopolies	367
7.8.2.1	Kartels	367
7.8.2.2	Prijsleiderschap van een dominante onderneming	369
7.8.2.3	Barometric-price-leadership	370
7.8.3	Niet-samenwerkende oligopolies	371
7.8.3.1	Cournot-model	371
7.8.3.2	Edgeworth en Bertrand-model	373
7.8.3.3	De geknikte vraagcurve	373
7.8.3.4	Speltheorie	375
7.8.3.5	Ruïnerende concurrentie	377
7.8.4	Alternatieve gedragshypothesen	377
7.8.5	Efficiëntie	378
7.9	MARKTEVENWICHT: ALGEMENE EVALUATIE	378
7.10	OVERHEIDSINGRIJPEN IN DE MARKT	381
7.10.1	Correctie van externe effecten	381
7.10.2	Concurrentiebeleid en marktregulering	386
7.10.3	Indirecte belastingen	392
7.10.4	Andere vormen van marktinterventie	394
7.11	SAMENVATTING	398
7.12	SLEUTELBEGRIPPEN	400
7.13	BEKNOPTTE BIBLIOGRAFIE	400

HOOFDSTUK 8.

MARKTEN VAN PRODUCTIEFACTOREN	405
--	------------

8.1	SAMENSTELLEND E ELEMENTEN VAN DE FACTOR- VERGOEDING	406
8.2	ALLOCATIE VAN DE ARBEID	408
8.2.1	Aanbod van arbeid	408
8.2.2	Vraag naar arbeid	414

8.2.3	Soorten werkloosheid	415
8.2.4	Werking van de arbeidsmarkt.....	420
8.2.4.1	Neoklassiek arbeidsmarktmodel	420
8.2.4.2	Institutioneel arbeidsmarktmodel	423
8.2.5	Invloed van de inflatie op de arbeidsmarkt.....	427
8.2.6	Invloed van de directe belastingen op de arbeidsmarkt	431
8.3	ALLOCATIE VAN HET KAPITAAL.....	433
8.3.1	Aanbod van vermogen.....	433
8.3.2	Vraag naar vermogen.....	434
8.3.3	Werking van de vermogensmarkt	435
8.3.3.1	Bepaling van het algemeen interestpeil.....	435
8.3.3.2	Geldmarkt	440
8.3.3.3	Kapitaalmarkt	441
8.3.4	Winst	450
8.4	ALLOCATIE VAN DE NATUUR.....	451
8.4.1	Grondprijzen.....	451
8.4.2	Common property	455
8.5	INKOMENS(HER)VERDELING	458
8.6	SAMENVATTING.....	465
8.7	SLEUTELBEGRIPPEN	466
8.8	BEKNOPTE BIBLIOGRAFIE	467
HOOFDSTUK 9.		
INTERNATIONALE ECONOMISCHE BETREKKINGEN.....		471
9.1	VERKLARING VAN DE INTERNATIONALE HANDEL.....	472
9.1.1	Comparatieve productiviteiten.....	474
9.1.2	Relatieve factorbegiftinging.....	479
9.1.3	Schaaleffecten	481
9.1.4	Technologische innovatie	481
9.1.5	Verschillen in concurrentiegraad.....	482
9.1.6	Nieuwe productiviteitstheorie	482
9.2	INTERNATIONALE RUILVOET.....	485

9.3	PROTECTIONISME	490
9.3.1	Motieven voor protectionisme	490
9.3.1.1	Niet-economische motieven	490
9.3.1.2	Verbetering van de ruilvoet	490
9.3.1.3	Fiscale ontvangsten	491
9.3.1.4	Opvoedend protectionisme	491
9.3.1.5	Politieke pressie	491
9.3.1.6	Correctie van binnenlandse distorsies	492
9.3.1.7	Bevorderen van de tewerkstelling	492
9.3.2	Handelspolitieke instrumenten	492
9.3.3	Effecten van het protectionisme	494
9.4	INTERNATIONALE HANDELSORDENING	497
9.4.1	Ontstaan van de Wereldhandelsorganisatie	497
9.4.2	Principes van de Wereldhandelsorganisatie	499
9.5	INTERNATIONALE FACTORMIGRATIE	504
9.5.1	De internationale kapitaalmobiliteit	505
9.5.2	De internationale arbeidsmobiliteit	510
9.6	WISSELMARKT	515
9.7	BETALINGSBALANS	521
9.8	WISSELKOERSREGIMES	528
9.8.1	Zwevende wisselkoersen	529
9.8.2	Begeleid zwevende wisselkoersen	531
9.8.3	Vaste wisselkoersen	531
9.8.4	Veelvuldige wisselkoersen	532
9.8.5	Vaste wisselkoersen met volledig gereguleerd handels- en betalingverkeer	532
9.9	WISSELKOERSREGIMES IN DE PRAKTIJK	533
9.9.1	Gouden standaard	533
9.9.2	De periode tussen de Eerste en de Tweede Wereldoorlog	534
9.9.3	Het Bretton Woods-systeem	535
9.9.4	Post-Bretton Woods-evolutie	536
9.10	INTERNATIONAAL MUNTFONDS	537
9.10.1	Middelen	539
9.10.2	Reservepolitiek	540
9.10.2.1	Leningen of 'faciliteiten'	541
9.10.2.2	Speciale trekkingsrechten (special drawing rights; SDR)	542

9.11	REGIONALE INTEGRATIE	543
9.11.1	Soorten.....	543
9.11.2	Realisaties	544
9.12	EUROPESE UNIE	546
9.12.1	Geschiedenis	546
9.12.2	Besluitvorming	548
9.12.2.1	De Europese Commissie	548
9.12.2.2	De Raad van Ministers.....	549
9.12.2.3	Het Europees Parlement	551
9.12.2.4	Het Hof van Justitie	552
9.12.2.5	De Europese Raad	552
9.12.2.6	Europese Centrale Bank	552
9.12.3	Budget	553
9.12.4	Gemeenschappelijke markt.....	556
9.12.5	Gemeenschappelijk landbouwbeleid.....	560
9.12.6	Economische en sociale cohesie.....	561
9.12.7	Sociale dimensie	563
9.12.8	Technologische en wetenschappelijke samenwerking.....	567
9.12.9	Energie, klimaat en milieu.....	569
9.12.10	De Monetaire Unie.....	571
9.12.11	Externe relaties	576
9.12.12	De uitbreiding.....	579
9.13	INTERNATIONALE MILIEUPROBLEMEN.....	580
9.14	GLOBALISERING.....	584
9.15	SAMENVATTING.....	589
9.16	SLEUTELBEGRIPPEN	591
9.17	BEKNOPTE BIBLIOGRAFIE	592
HOOFDSTUK 10.		
MACRO-ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN.....		599
10.1	MACRO-ECONOMISCHE INDICATOREN EN BELEIDS- DOELSTELLINGEN	600
10.1.1	Macro-economische activiteit.....	600
10.1.2	Algemeen prijspeil	604

10.1.3	Werkloosheid	606
10.1.4	Betalingsbalansevenwicht	607
10.1.5	Europese richtsnoeren	607
10.2	MACRO-ECONOMISCH BESTEDINGSEVENWICHT	612
10.2.1	Determinanten van de macro-economische vraag	612
10.2.1.1	Invloed van het algemeen prijspeil	612
10.2.1.2	Invloed van het nationaal inkomen	613
10.2.1.3	Invloed van de geldhoeveelheid	614
10.2.2	Determinanten van het macro-economisch aanbod	614
10.2.3	Keynesiaanse visie op het macro-economisch evenwicht	616
10.2.4	Neoklassieke visie op het macro-economisch evenwicht	624
10.2.5	Phillips-curve	628
10.3	VERKLARING VAN DE CONJUNCTUURGOLVEN	633
10.4	MACRO-ECONOMISCH STABILISATIEBELEID	636
10.4.1	Budgettair beleid	637
10.4.2	Monetair beleid	640
10.4.2.1	Kredietpolitiek ten aanzien van de banken	641
10.4.2.2	Manipulatie van de reservecoëfficiënten	641
10.4.2.3	Openmarktbeleid	642
10.4.2.4	Directe regulering	642
10.4.3	Internationaal handelsbeleid en wisselkoerspolitiek	643
10.4.4	Opportuniteit en effectiviteit van macro-economisch stabilisatiebeleid	644
10.4.4.1	Neokeynesiaanse visie	644
10.4.4.2	Neoklassieke visie	645
10.4.4.3	Internationale aspecten	646
10.5	ECONOMISCHE GROEI	648
10.6	DE GROEI PROBLEMATIEK IN DE MINDER ONTWIKKELDE LANDEN	652
10.7	DUURZAME ONTWIKKELING	657
10.8	SAMENVATTING	662
10.9	SLEUTELBEGRIPPEN	664
10.10	BEKNOPT BIBLIOGRAFIE	665
	<i>Zaakregister</i>	671